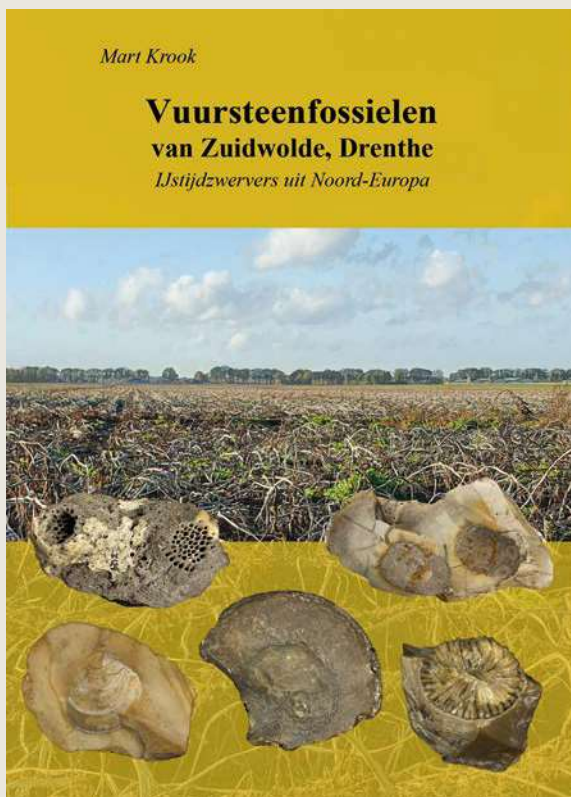

Boekbesprekingen

Vuursteenfossielen van Zuidwolde, Drenthe

IJstijdzwerfers uit Noord-Europa door Mart Krook

In 1970 ging ons gezin op vakantie naar de regio Kloosterhaar-Sibculo-Westerhaar. Mijn ouders, een jongere zus en twee jongere broers (de jongste was toen 3 jaar) kwamen daar in aanraking met fossielen tijdens een bezoek aan de knipkunstenaar Wiecher Tjeerd Lever in Westerbork. Tijdens het knippen van onze zes silhouetportretten raakte mijn vader geïnteresseerd in een kast met fossielen die in zijn Wiechers werkkamer stond; allerlei bodemvondsten uit de regio. Na verkregen achtergrondinformatie zijn we als gezin langs diverse vindplaatsen getrokken zoals Haddorf, Rheine, Wüllen en de grind- en zandafgravingen rondom Kloosterhaar-Sibculo-Westerhaar. We vonden zo veel leuke fossielen (er was in die tijd nauwelijks concurrentie) dat we wilden weten wat deze eigenlijk voorstel-

den. De laatste dag van onze vakantie gingen we langs het oudste regionale natuurhistorische museum van Nederland; Natura Docet in Denekamp. Daar ontmoeten we de geoloog en conservator Jaap Veenvliet. Hij wist ons nog verder enthousiast te maken. We hadden op onze eerste zoektochten prachtige ammonieten, sponzen en zee-egels gevonden.

Terug van vakantie heeft mijn vader mij mijn eerste geologische boekwerkje cadeau gedaan. Het was het boek "Stenen zoeken" van de auteur H. Krul. Velen van u zullen dat wel kennen.

Mijn eerste fossiel van die geweldige vakantie vond ik op nog geen 25 kilometer van Zuidwolde in Drenthe. Het was een heel klein geribbeld schelpje in beige vuursteen. Dat schelpje ligt, tussen andere eerste vondsten uit de beginperiode, tegenwoordig in de eerste vitrinekast van het Oertijdmuseum in Bostel.

Wat had ik toen graag een boekwerk gehad zoals Mart Krook onlangs uitgegeven heeft!

Met Marts nieuwe boek gaat een wereld voor je open: vuurstenen schatten van Drenthe. Nu na 53 jaar zie ik een welhaast identiek exemplaar van mijn eerste gevonden schelpje, op een duidelijke foto op bladzijde 83 – het draagt de naam *Dhondtichlamys* sp. Ook veel van onze andere eerste vakantie-vondsten in vuursteen zoals mosdiertjes, belemnieten, sponzen en zee-egels staan in het zeer rijkelijk geïllustreerde boek van Mart Krook duidelijk afgebeeld en beschreven.

Geboren en getogen in de Achterhoek verhuisde Mart in 1976 naar Zuidwolde, Drenthe. Hij vindt dan in zijn achtertuin en directe omgeving zijn eerste noordelijke zwerfstenen. Vooral de zeer harde en veelvoorkomende vuurstenen trekken zijn aandacht en ook hij brengt een bezoek aan Natura Docet en raakt daarna helemaal in de ban van vuursteen. Vooral het zoeken naar de fossiele inhoud van deze harde, miljoenen jaren oude, zwerfstenen is vanaf die tijd zijn grote passie. Hij bezoekt vaak aardappelboeren in zijn omgeving omdat tijdens het rooien van aardappelen alle zwerfstenen uit de grond worden gezeefd. Dit "afval" werd door de boeren op een hoop gegooid. Deze steenhopen waren een echte goudmijn en hebben vele vondsten opgeleverd. Nu 47 jaar later heeft hij de tijd en rust gevonden om zijn mooiste vondsten uit, en al zijn kennis over, vuurstenen uit Zuidwolde op papier te zetten.

Het is een mooi uitgevoerd boek, in eigen beheer uitgegeven, met ruim 200 bladzijden en voorzien van tientallen kleurenfoto's, tekeningen en duidelijke uitleg. Het zijn met name de grote hoeveelheid foto's die dit boek heel interessant maken. De eerste pagina's geven achtergrondinformatie over Marts zoektochten, maar ook die van zijn stenenmaatjes Henk en Geert. Daarna geeft hij uitleg over het

ontstaan van de vuurstenen en uit welke lang vervlogen tijden ze stammen. Dat alle vuursteen origineel afkomstig is uit Denemarken, Noord-Duitsland en Zweden en door het landijs en een oerstroombal in Drenthe is terecht gekomen wordt met o.a. middels een overzichtskaart duidelijk gemaakt. Zijn woonplaats Zuidwolde ligt bovenop een stuwwal uit het Saalien. De lokale bodem is daarom zo rijk is aan vuursteenfossielen.

Het is indrukwekkend hoeveel verschillende fossielen Mart in de vuursteen gevonden en beschreven heeft: koralen, sponzen, zee-egels, zeesterren, zeelies, ammonieten, belemnieten, nautilussen, tweekleppigen, slakken, brachiopoden, mosdiertjes, wormen, foraminiferen, kreeftachtigen, haaien en andere vissen. Met hulp van veel specialisten uit binnen- en buitenland heeft Mart alle afgebeelde fossielen zo goed mogelijk van een naam proberen te voorzien. Dat was niet altijd even makkelijk omdat het veelal om fragmenten en ontkalkte fossielen gaat. Hij heeft hier echter veel tijd en energie ingestopt waardoor de meeste vondsten tot op genusniveau uitstekend gedetermineerd zijn. Petje af daarvoor. Dat maakt het boekwerk bijzonder waardevol voor de beginnend en gevorderd verzamelaar.

Prachtig vind ik de afgebeelde zeeliekelken, zeesterresten en prachtige reguliere zee-egels. De diversiteit aan stekelhuidigen, gevonden in zo'n relatief klein gebied, is echt enorm hoog. Het enthousiasme dat dit boekwerk uitstraalt nodigt uit om ook zelf aan de slag te gaan. Er kunnen namelijk nog steeds bijzondere vondsten gedaan worden

in onze bodem. Hopelijk geeft Mart met zijn fraai geïllustreerde boekwerk een stimulans aan een nieuwe generatie hobby-geologen, fossielenverzamelaars en wetenschappers. Let wel op: voor je het weet ben je zelf een boek aan het schrijven of werk je in een (eigen) museum!

Vooraf bij de foto's van de sponzen zijn de ernaast afgebeelde tekeningen een erg goed idee geweest en een waardevolle hulp voor de lezer. Het is spijtig dat dit soort tekeningen bij sommige andere foto's ontbreken waardoor het soms niet helemaal duidelijk is wat je ziet – voorbeeld: een zee-egel als fossiele waterpas en de kaakresten van een vis. In de zeer uitgebreide geraadpleegde literatuur mis ik alleen het boekwerkje “Zwerfsteenfossielen van Twente” uit 1954 van H. Krul.

De voorzijde van het boekje vind ik een beetje ingetogen. Ik zou met veel dikkere letters alleen “Vuursteenfossielen” voorop hebben gezet en “van Zuidwolde, Drenthe” weggelaten hebben. Met 207 pagina's, 238 kleurenfoto's, 45 lijntekeningen en 4 tabellen heb je een heel goed en uitgebreid naslagwerk in handen. Een must voor alle zwerfsteenverzamelaars en een prachtige inspiratiebron voor iedereen die fossielen verzamelt of dat wil gaan doen.

Het boek kost € 19,95 exclusief verzendkosten en is niet te koop in de boekhandel.

Bestellingen kunnen worden gedaan op www.vuursteenfossielen.nl

René H.B. Fraaije, directeur Oertijdmuseum, Boxtel

AFBEELDING. | Een zogenaamde dropstone in schalies uit het Ordovicium in Spanje. Deze dropstones vallen op de zeebodem en zinken erin als er aan het oppervlak ijsbergen voorbijrijden die langzaam smelten en hun vracht loslaten. Het is duidelijk bewijs van de aanwezigheid van ijs. Foto: Bas van de Schootbrugge.

